AGRUPACIÓ D'ARQUITECTES PER A LA DEFENSA I LA INTERVENCIÓ EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

ARQUITECTURA TRADICIONAL: ESSÈNCIA O FORMA

UN DEBAT OBERT AL VOLTANT DE LA INTERVENCIÓ A L'ARQUITECTURA VERNÀCULA

10,11,12 i 13 desembre 2015
XXXVIIIè Curset: Jornades Internacionals sobre l'Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic

Directors: Mònica Alcindor / Josep M. Fortià.

Equip: Anna Albó, Carme Bosch, Santi Llagostera, Olga Muñoz.

L'arquitectura tradicional: una aproximació pluridisciplinar

L'arquitectura tradicional és una important referència de qualsevol societat i, de fet, s'entén en diverses dimensions: productiva, social, gestió del territori... tantes com la pròpia complexitat de cada grup humà. És a dir un conjunt interdisciplinar de variables que no podem obviar a l'hora de plantejar la nostra intervenció perquè sinó ens arrisquem a no poder copsar-la d'un mode integral.

Aquest Curset vol posar sobre la taula aquesta realitat i debatre amb experts i professionals la complexitat de intervenir en aquest tipus de patrimoni. Aquest patrimoni, nascut d' uns materials extrets de l'entorn natural i amb tècniques constructives adquirides per processos evolutius endògens o per préstecs culturals.

Com a primer repte es proposa assolir una visió interdisciplinar per poder il·lustrar l'envergadura d'aquest patrimoni i les seves diferents vessants ja que per garantir una intervenció curosa estem obligats a reconèixer les seves diferents escales.

Es pretén convidar antropòlegs com Marcel Vellinga de Oxford Brooks University o Juan Agudo Torrico de la Universidad de Sevilla, a més d'ambientòlegs com ara Martí Boada o geògrafs com Joan Nogué, director de l'Observatori del Paisatge on l'arquitectura tradicional és un element indiscutible ja que aquesta és producte de l'antropització del paisatge.

El context internacional

La diversitat dels models de l'arquitectura tradicional popular reflecteix la varietat de l'estructura social i econòmica del col·lectiu que els va generar. En definitiva, parlar d'arquitectura tradicional és parlar de diversitat expressiva, amb la qual cosa també cal qüestionar la creixent tendència a definir, i fins i tot tractar d'imposar, un model únic i inequívoc de la autèntica arquitectura popular.

Amb la idea de poder presentar de forma explícita i concreta aquesta varietat es proposa una aproximació gradual successiva: des d'un àmbit internacional a una escala més local d'intervencions. A partir de diferents projectes d'intervenció, estudiarem problemes globals resolts mitjançant tècniques i materials locals.

Per una qüestió de recursos i de temps hem decidit concretar el nostre panorama en dos àmbits d'actuació: l'àmbit Mediterrani i l'àmbit Atlàntic.

En aquest apartat es vol convidar per l'àmbit mediterrani a un representant del projecte *Rehabimed,*col·lectiu que porta anys treballant en temes de patrimoni vernacular a la Mediterrània i també d'Algèria i Marroc, dels quals s'exposaran un parell de projectes urbanístics concrets. En l'àmbit Atlàntic seleccionarem tres exemples procedents de França, Portugal i Escòcia, comptant amb escoles d'intervenció com *l'Ecole d'Avignon* o l'entitat *Historic Scotland*.

Els grups de treball al patrimoni de l'arquitectura tradicional i el seu llegat

S'ha reclamat recentment des de diferents àmbits una atenció per a aquest patrimoni, tant per exigir un espai de reflexió com per establir mecanismes de protecció. Aquestes jornades poden significar un marc oportú per tal d'aglutinar aquests grups tan heterogenis. Això ens porta a convidar un representant de *l'École d'Avignon* a França, un altre del *National Trust* del Regne Unit. També es comptarà amb les experiències de recerca al voltant de l'arquitectura vernacular del Projecte Versus, així com una presentació del nou postgrau d'arquitectura vernacular que s'ha endegat recentment a Portugal. A casa nostra, presentarem també el Projecte Greta centrat a les comarques gironines.

Actituds d'intervenció

No sempre les intervencions en patrimoni històric popular tenen la rellevància que podrien arribar a tenir, ni tampoc troben el ressò que mereixen. Per tal de poder compartir-les, es planteja dedicar un espai per la presentació d'intervencions o treballs acadèmics que girin al seu voltant.

La rehabilitació d'aquest patrimoni es pot analitzar des de diferents òptiques:

Diacronia, s'ha de ressaltar la nostra intervenció amb un llenguatge més actual? O fóra millor dotar de confort als habitatges però continuar amb el mateix llenguatge? I aquesta qüestió ens porta a analitzar una altra de paral·lela ¿Tenim aquests coneixements locals de materials, proporcions, sistemes constructius? Existeixen operaris que sàpiguen treballar els sistemes constructius emprats en el passat?

Honestedat. Quina importància donen els arquitectes al fet que els sistemes constructius històrics es mantinguin i es rehabilitin sense la introducció de nous materials que desvirtuïn l'esquema estructural existent?

Introducció de nous materials. Existeix preocupació per la compatibilitat de nous materials amb els existents? Els apliquem per inèrcia i manca de reflexió, o per la dificultat que ofereix el mercat de continuar amb tècniques històriques?

Aplicació de les normatives. Fins a quin punt influeixen en la presa de decisions?

L'objectiu és reflexionar sobre aquests temes compartint escenaris amb arquitectes reconeguts per la seva trajectòria professional dins d'aquest àmbit. Al mateix temps, s'incorporarà nous professionals que ja encaminen el seu futur en aquesta àrea mitjançant una crida a la seva participació.

Reflexions al voltant de l'arquitectura tradicional

En l'apartat de conclusions, es proposa convidar a arquitectes que han reflexionat sobre el caràcter transversal que inclou aquest fet social tangible que és l'arquitectura tradicional. Per això, volem dedicar un espai per analitzar el pes que tenen les institucions de la modernitat, principalment la industrialització. Aquest fet té una influència decisiva sobre l'acte constructiu i que s'evidencia amb força en la rehabilitació d'aquest patrimoni. L'estandardització i homogeneïtzació imposada dificulta continuar amb la mecànica característica de l'arquitectura tradicional. Comptem en aquest apartat amb les reflexions d'Albert Cuchí, Ignasi Paricio i José Luís González.

Proposta de visita del diumenge: Intervencions al Baix Empordà.

La visita s'organitza a partir d'exemples d'intervencions que reflecteixin les idees debatudes en el Curset.

La primera sortida es farà al nucli de Peratallada amb Josep Maria Fortià, arquitecte autor del Pla Especial del Conjunt Històric, i Oriol Roselló, autor d'un projecte de rehabilitació.

La visita continuarà en els municipis de Cruïlles i Monells acompanyats per Josep Fuses i Joan Maria Viader, arquitectes autors del projecte d'intervenció en el nucli històric.

Seguidament, es visitaran els nuclis de Rupià i Torroella de Montgrí a càrrec de Lluís Auquer i Ferran Prats, arquitectes autors de projectes d'intervenció en arquitectures tradicionals de la zona.

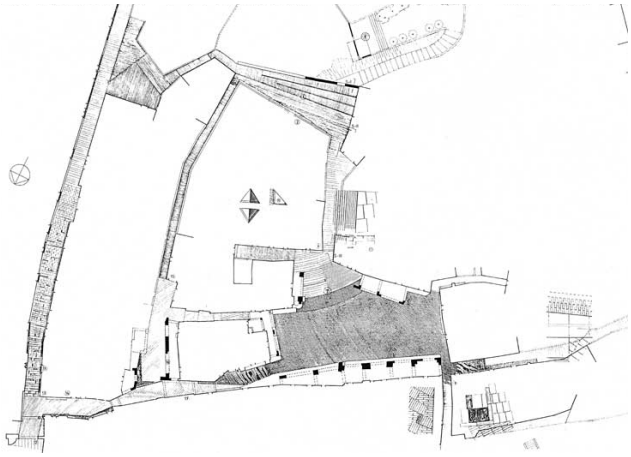

Proposta de viatge a Portugal: un veí desconegut

Portugal és un país amb un extens patrimoni que sempre s'ha distingit pel seu interès envers aquest llegat, amb una cultura edificatòria pròpia.

Hem escollit el nord de Portugal com a destinació del viatge del curset per ser un territori principalment rural encara que amb ciutats de tamany mig abundant en exemples d'arquitectura tradicional, com és el cas de Braga, Guimaraes o Viana do Castelo, sense oblidar Porto, patrimoni de la humanitat.

JOSEP MARIA FORTIÀ I RIUS

1987- Titolació d'arquitecte per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Col.legiació en el Col.legi d'Arquitectes de Catalunya. Col.laboració en diversos mitjans de comunicació sobre temes d'arquitectura: Punt Diari, Revista de Girona, Arte y Cemento, Radiocadena Girona. Accesit del "Premi Rubió i Tudurí" a treballs sobre paisatge pel treball sobre el Fluvià.
1988 - Col.laboració amb X. Llistosella, arquitecte, en la direcció d'obra del Palau Firal de Girona. 1er. premi Concurs per un hotel de 4 estrelles a Albons (Girona) en col.laboració amb R.Aranda i R. Vilalta. Responsable Servei Borsa de Treball, Col.legi d'Arquitectes.
1989 - Finalista en el Concurs per a l'Ordenació de la Plaça de les Rodes a Banyoles. Accesit en el concurs per l' ordenació de la plaça Rafael Ferrer a Sant Celoni (Barcelona). Menció especial del Jurat dels Premis Construmat de l' Institut de la Tecnologia de la Construcció (ITEC) a la Tasca Continuada en Periodisme d'Arquitectura pel programa de radio a Radiocadena de 1986 a 1988. Organització del Curs de Gestió Urbanística a la demarcació de Girona del COAC.
1990 - Redacció del Pla Bàsic d' Emergència per l'Ajuntament de Figueres.
1991 - Arquitecte responsable dels Serveis Tècnics del Consell Comarcal de l'Alt Empordà , fins el 1994. Redacció de projectes d'equipaments, obra pública i planejament urbanístic.
1992 - Professor associat de la Universitat de Girona dins el Departament d'Arquitectura i Enginyeria aplicada a la Construcció. Beca del Col.legi d'Arquitectes per al buidat de l'arxiu de l'arquitecte Pelayo Martinez.
1993 - Finalista a Luxemburg del concurs d' arquitectes per al Parlament Europeu.
1994 - Director del Curs d'Estiu de l'Universitat de Girona sobre Intervencions en el Paisatge, que es repetira durant cinc anys consecutius.
1996 - Menció honorífica en el Concurs d'Idees per al disseny urbà de la nova area del Ferrocarril a Figueres
1997 - Organització del treball d'aixecament dels plànols de la Catedral de Girona fet pels alumnes de l'Escola Politècnica Superior de la Universitat de Girona. Publicació del llibre "Girona, patis i flors" sobre el patrimoni arquitectónic del Barri Vell de Girona. Menció honorífica en el Concurs d'Idees per a la nova biblioteca de Palafolls (Maresme). Seleccionat per el concurs restringit per al nou Institut d'Ensenyament Secundari de Polinyà (Vallés Occidental) organitzat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
1998 - Coordinador del treball i exposició "La Girona Antiga, a vista d'ocell"realitzada a la Universitat de Girona. Organitzador dels cursos "El paisatge contemporani, noves mirades i accions" i "Arquitectura cubana, del colonial a l'avantguarda" Conferències sobre el tema "Per comprendre l'arquitectura" a la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona.
1999 - Coordinador de les exposicions del concurs d'idees per a la adequació i millora mediambiental i paisatgística de la carretera GIV-6216 i el seu entorn organitzada per la Diputació de Girona. Editor del llibre "Paisatge versus Intervenció" sobre les cinc edicions del Curs sobre Arquitectura i Paisatge.
2000 - Tercer premi en el Concurs de propostes per a l'estudi de programació de la fàbrica Coma-Cros a Salt. 1er. Premi Joves Arquitectes AJAC a la millor obra d'investigació teórica d'arquitectura per la tesi doctoral "L'exploració del pla horitzontal". Títol de Doctor Arquitecte per la Universitat Politècnica de Catalunya. Responsable del Curs sobre Arquitectura i Paisatge de l'Escola Sert de la demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes.
2001- Arquitecte municipal a Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà) . Anys 2001i 2002.Redacció del Pla Especial del riu Fluvià al seu pas per Sant Joan les Fonts (Garrotxa).Avantprojecte de punts de guaita per a aus a Cadaqués per encàrrec del Parc Natural del Cap de Creus.
2002- Premi Extraordinari de la Universitat Politécnica de Catalunya a la millor tesi en temes d'Arquitectura i Urbanisme Treballs diversos en temes de patrimoni arquitectònic: estudis de nuclis Històrics al Baix Empordà i Pla Director del conjunt monumental del Monestir de Sant Feliu de Guíxols. Organitzador del Curs sobre Intervencions en paratges i entorns naturals / Escola Sert- Col·legi d'Arquitectes.
2003- Sots-director/ cap d'estudis de l'Escola Técnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Internacional de Catalunya. Treballs diversos en temes d' arquitectura per equipaments públics: nova seu del Consell Comarcal del Baix Empordà, centres cívics per ajuntaments.
2005- Vocal per Girona de l'Agrupació per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) del Col·legi d'Arquitectes. Seleccionat als Premis d'Arquitectura de les comarques gironines. COAC 2006. Treballs diversos en temes d' arquitectura per equipaments escolars: reforma del centre Carme Auguet de Girona, remodelació del CEIP Joan Puigbert de Girona, centre d'educació infantil a Monells.
2006- Coordinador de l'Estudi sobre diagnosi i intervenció en sis obres de l'arquitecte Rafael Masó, en el marc de les activitats de l'Any Masó (setembre 2006- setembre 2007). Treballs diversos en temes d' arquitectura per equipaments públics: casal d'avis a Pals, centre per a discapacitats psíquics a Sant Feliu de Guíxols, …i en intervencions en el patrimoni arquitectònic: reforma del palau-castell de Rupià, rehabilitació del Palau Berenguer de Bescanó.
2007- Coordinació del programa de visites guiades a edificis de l'arquitecte Rafael Masó organitzat per la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes i l'Agrupació per a la Defensa i l'Intervenció en el Patrimoni Arquitectónic (AADIPA).
Treballs diversos en temes d' arquitectura per equipaments públics: casal d'avis a Palamós, biblioteca municipal a Santa Cristina d'Aro ,

remodelació del sector públic Santos Boada a Sant Feliu de Guíxols. Redacció de la modificació puntual del Pla General de Cruïlles-Monells-Sant Sadurní de l'Heura en l'àmbit patrimonial del monestir de Sant Miquel de Cruïlles. Redacció de l'expedient de declaració del nucli històric de Vulpellac com a BCIN per encàrrec de la Direcció General del Patrimoni Cultural. Redacció i direcció d'obra de la reforma del palau-castell de Rupià (BCIN) Projecte i direcció d'obra de la pavimentació del nucli històric de Colomers (Baix Empordà)
2008- Redacció del projecte i direcció de les obres de rehabilitació de la tanca del cementiri de Girona, de Rafael Masó. Guanyador del concurs per a la redacció del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Gualta (Baix Empordà). Redacció i direcció d'obra de Centre de Dia per a gent gran a Girona.
2009- Director del XXXII Curset-Jornades Internacionals sobre Patrimoni Arquitectónic, a celebrar el 2009 a Barcelona sota el lema: *"Arquitectures d'anada i tornada. Patrimoni colonial, indià i modern: Cuba, Catalunya i altres experiències"*.Redacció dels Plans Especials dels Conjunts Històrics de Peratallada i Vulpellac.
2010- Redacció del Pla Especial del sector E del Port de Sant Feliu de Guíxols. Projecte de Urbanització del Nucli Antic de Colomers (Baix Empordà). Projecte del Centre Cívic de Pals, 2a. Fase.
Conjunt de modificacions puntuals en los Plans Especials dels Conjunts Històrics de Forallac. Projecte de remodelació del Passeig Marítim de l'Estartit (Baix Empordà)
2011- Projecte i direcció del Centre Cívic d'Ultramort (Baix Empordà)
Ampliació d'edifici residencial a sant Feliu de Guíxols.
Participant a la Missió Internacional del Col.legi d'Arquitectes de Catalunya a Xile.
Vocal representant del Col.legi d'Arquitectes en les Comissions Territorials del Patrimoni Cultural a les comarques centrals (Vic)
Arquitecte fundador del projecte GRETA sobre Recerca i Estudis sobre Patrimoni tradicional a les comarques gironines.
Finalista en el concurs per a la redacció del POUM de Monistrol de Monserrat (Bages)
2012- Autor d'un capítol al llibre *"La Casa Vora Mar"* sobre les arquitectures tradicional de costa. Edicions Brau Figueres.
Participant a la Missió Internacional de la Generalitat de Catalunya (ACC1Ó) al Marroc.
Arquitecte responsable de l'oficina del projecte GRETA. Col·legi d'Arquitectes. Demarcació de Girona.
Participant en el XXXIV Curset Internacional sobre Patrimoni Arquitectònic sobre fortificacions. Viatge a Malta i simposi a Barcelona.
Cap de representants a l'Assemblea General del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
2013- Projecte de museïtzació de la ciutat grega d'Empúries pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Projecte d'habitatges socials al Voló (Catalunya Nord). Projecte d'habitatges singulars a la Plaça del Castell de Peratallada. Participant a la Missió de la Generalitat de Catalunya (ACC10) a Algèria. Seleccionats al concurs restringit per a l'ordenació del port de Canet de Rosselló (Catalunya Nord).
2014- Projecte de rehabilitació del nucli històric de la Casbah d'Alger (Algèria) en partenariat amb un equip d'arquitectes algerians. Projecte per a l'Ajuntament de Cadaqués de remodelació d'edifici per integració en context històric. Coordinació del Curs de Mestratge en Construcció Tradicional (Col.legi d'Arquitectes de Catalunya-projecte Greta).

MÒNICA ALCINDOR HUELVA

● Col•laboradora a diferents despatxos a Sevilla i Catalunya
● Calculista a IFAG ingenieria. Granollers (Barcelona) 2.000
● Cooperació: Mercat a Costa d'Ivori/Bangolo 2.002 / ASF-E.
● Professora de replantejos d'obres a la Unió d'Empresaris de la Construcció de Girona 2006 – 2009
● Despatx propi 2004 – 2013 / http://www.bangolo.com
Veure annex de certificat de COAC amb el codi de verificació segur: S2011/4/470; col.37772;Data:15/12/2011 a l'adreça http://www.coac.net/3
● Professora associada a la EPSEB . 2010-2012
● Professora auxiliar a temps complet a ESG (Portugal). 2013 – actualitat

2.- FORMACIÓ REGLADA OFICIAL
● Beca Eramus-Socrates 97/98 a l'escola d'arquitectura de París -Belleville.
● Arquitecte Superior (especialitat d'edificació) per la E.T.S.A. Sevilla.
● Curs d'especialització en construcció contemporània. Fundació Universitat de Girona 2003
● Curs de introducció de formació de formadors per a monitors d'oficis. UEC 2010
● Curs Estratègies per afavorir l'aprenentatge autònom. ICE-UPC 2012
● Postgrau : Tècniques d'Intervenció. UPC 2010
● Doctora arquitecta per la UPC (21/6/2011)
● Matriculada al grau d' Antropologia Social i Cultural per la UNED. 111Crèdits de 240
● Castellà: Nivell alt d'oral i comprensió, alt escrit / Llengua materna
● Català: Nivell alt d'oral i comprensió, alt escrit./ Títol nivell D de català.
● Francès: Nivell alt de oral, escrit i traducció./ Títols oficials: D.E.L.F.-1, D.E.L.F.-2, D.E.L.F.-3 / Escola francesa de Sevilla
● Anglès: Nivell medi alt de oral, escrit i traducció./ Títols oficials: B2
● Português: Nivell medi alt de oral, escrit i traducció./ Títols oficials: B1 (residència estable a Portugal)

3.- PRODUCCIÓ ACADÈMICA

●Directora treballs de màster:

.- “Adaptação da Estação de Caminhos de Ferro de Friestas” . Autor: Carlos Filipe Ribeiro

.- “Revitalização do Castelo D. Dinis, Vila Nova de Cerveira” Autor: Diogo Belchior Carvalho

.- “ El Património Industrial Fabril en a Coruña entre el 1880 y el 1940 “ Autor: Diane Soeane Varela

.- “O espaço flexível: o caso dos museus de arte contemporânea pós-minimalista” Autor: Bruna Gomes Teixeira

●Participació tribunals:

Tesi:

“Análisis estructural de bóvedas de fábrica. La eficacia de la geometría.” Autor: Manuel Fortea

Màster:

“Transformación morfológica del espacio urbano de Tui”. Autor: Silvia Rodríguez

“A morfoloxia dos barrios da Ribeira da Guarda”. Autor: Ruben Darriba

“O Conceito de lar nos lares de terceira idade”. Autor: Cláudia Catarina Ribeiro

“De um edifício comercial a um renovado espaço hoteleiro”. Autor: Carlos Agonia

“Habitação rural da Serra da Peneda – arquitetura, povoamento e construção do território”. Autor: Joana Soares

“El papel de la arquitectura vernácula en la arquitectura moderna del norte de Portugal”. Autor:Jorge Requejo Fernández

“Cooperativas de Habitação Económica e a Forma Urbana de Matosinhos 1965 | 2003”. Autor: Alice Filipa Gomes

“A Transformación da Arquitectura Doméstica en Vilar de Donas”. Autor: Divina Viña

“La Transformación del Suelo Rural en la Província de Pontevedra con la Aplicación de Legislación del Suelo entre 1985 y 2005”. Autor: Manuel Rey

“Telleiras de Pontevedra, Património Vernáculo Industrial en Galicia”. Autor: Ana Carlota Martínez

“Centro de Treinos e Formação Desportiva Manuela Machado, Meadela”. Autor: Paulo Jorge Amorim Gomes.

“ Centro de Producción de Artes en Antíguo Equipamento Industrial de la Fábrica de Santa Clara, en Vigo” Autor: Sinoe Alves Rodrigues

“Renovación del Mercado de Salceda de Caselas” Autor: Pamela Lorena Besada Juarez

“Transformación de la Forma Urbana de la Villa de Baiona” Autor: Andrea Otero Otero

“Lógicas Participativas en la Configuración del Espacio Urbano. Ejemplo Practico en la Ciudad de Vigo” Autor: José Ignácio Buján Díaz

●Llibres:

.-Co-autora de la publicació d’ “Experiencias de rehabilitación mediterráneas”. REHABIMED

●Articles publicats indexats:

.- “Low Tech: l'arquitectura ecològica” publicada a www.upc.edu/revistainformacions classificada JCR-Social Sciences Edition – 2011-0.000

●Articles publicats no indexats:

.- Antropologia en el patrimonio construido. Una visión integradora necesaria en el Baix Empordà (España) Revista internacional de tecnología, conocimiento y sociedad, vol. 1, núm. 2

●Text en actes de congrés:

.- “Cob, a handy technique for a new self- builder” Publicació: Rammed Earth Conservation. CRC. 2012

.- “Harmonic dyachroniy: current use of traditional techniques in rehabilitations projects” Publicació: vernacular heritage and earthen architecture: contributions for sustainable development. CRC Press Taylor & Francis Group. 2013.

.- “La cal: una visión biocultural” Publicació: II Jornadas FICAL: ponencias. 2012

.- “El low tech en la arquitectura tradicional” URL de la publicació: http://upcommons.upc.edu/revistes/handle/2099/11608

●Congressos i seminaris:

.- Ponent del 1ª congrés Euro-mediterrània a Barcelona. REHABIMED 7/2007

.- Participació Jornada d’innovació docent ICE-UPC 2012

.- Ponent de les Jornades sobre la Calç 2010 Girona: “La calç a casa nostra”

.- Ponent de les I Jornades Low Tech: “El low tech i la sobirania tecnològica”. UPC 18/11/2010

.- Ponent de les Jornades tècniques "Aprenent de la volta catalana": “ La metamorfòsi de la volta catalana” 10/05/2012

.- Ponent de les II Jornades Tècniques Internacionals "Tocant fusta": La fusta a l'arquitectura tradicional a Europa

.- Ponent de les II Congresso Internacional sobre Património Industrial (Porto): “La pérdida irremplazable del patrimonio industrial fabril de A Coruña”

.- Moderadora de les III Seminário Território e cidades do Norte Atlântico Ibérico. (Viana do Castelo) 2014

●Pertinença a comitè d'edicions de congressos:

.- Vocal Scientific Committee of CIAV2013 | 7ºATP | VerSus

.-Vocal Comitè científic I Congrès del món de la masia:passat, present i futur del territori rural català 2015

●Premis i reconeixements:

.- 1º Premio iberico de investigacion sobre arquitectura tradicional

.- 1º Premi de les XII Premis Ecoviure a les instal•lacions i construccions sostenibles

●Impartició de cursos:

.- Participant del Màster construcció sostenible amb terra

.- Co-directora del mòdul 1. Pedra del curs de mestratge en construcció tradicional.

.- Participació projecte d’innovació docent: taller pràctic del Low Tech.

●Col•laboració en revista:

.- Editor associat Revista internacional de humanidades Vol.2 nº2 2013

.- Editor associat Revista internacional de tecnología, conocimiento y sociedad. Vol. 2 nº 2 2013.